

รู้ทันเรื่องโรคไข้นกแก้ว (Psittacosis)

วิชาจุลชีววิทยา คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
เปิดเผยว่า โรคไข้นกแก้วหรือโรคจิตตาโคซิล (Psittacosis) มีสาเหตุมาจากการติดเชื้อแบคทีเรียชนิดหนึ่งที่มีชื่อว่า คลามัยเดีย จิตตาซี (*Chlamydia psittaci*) (ชื่อใหม่ของเชื้อนี้คือ คลามัยโดฟิล่า จิตตาซี (*Chlamydophila psittaci*)) เนื่องจากเชื้อชนิดนี้พบครั้งแรกในนกแก้วจึงเรียกรวมโรคที่เกิดขึ้นว่า “โรคไข้นกแก้ว” โดยทั่วไปแล้วแบคทีเรียชนิดนี้ทำให้เกิดการติดเชื้อในนกชนิดต่างๆ เช่น นกแก้ว นกพาราไคท์ นกพิราบ นกกระจอกและ นกคีรีมูน นอกจากนี้ยังสามารถพบเชื้อนี้ได้ในสัตว์ปีกชนิดอื่นๆ เช่น เป็ดและไก่จวง รวมถึงพบในสัตว์ที่ใกล้ชิดกับนกหรือสัตว์ปีก เช่น สุนัข แมว ม้า และหมู ในปัจจุบันพบรายงานการระบาดของโรคไข้นกแก้ว (Psittacosis) ในประเทศแถบยุโรป เช่น ออสเตรีย เดนมาร์ก เยอรมนี สวีเดน และเนเธอร์แลนด์ รวมถึงมีรายงานผู้เสียชีวิตในช่วงต้นเดือนมีนาคม 2567 ที่ผ่านมา สำหรับประเทศไทยเคยมีรายงานการระบาดของโรคไข้นกแก้วครั้งแรกในปี 2539 และจากข้อมูลของกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข (9 มีนาคม 2567) พบว่าปัจจุบันยังไม่มีรายงานผู้ป่วยที่เป็นโรคไข้นกแก้วในประเทศไทย ในบทความฉบับนี้เราจะมาทำความรู้จักกับโรคดังกล่าวเพื่อเป็นข้อมูลในการเฝ้าระวังและดูแล

โรคที่มาจากนกและส่งผลต่อสุขภาพของคนมีหลายชนิด เช่น โรคคริปโตคอกโคซิล (Cryptococcosis) ที่เกิดจากเชื้อรา *Cryptococcus neoformans* ที่พบในมูลนกพิราบ สามารถส่งผลกระทบต่อปอดและอาจลุกลามไปยังสมอง โรคเยื่อหุ้มสมองอักเสบ ที่สามารถเกิดจากการสูดดมละอองของมูลนกพิราบชนิดแห้ง อาจทำให้เกิดอาการรุนแรงถึงขั้นเสียชีวิต โรคไข้นกแก้ว โดยเฉพาะสายพันธุ์ H5N1 ซึ่งสามารถติดต่อจากนกสู่คนได้ มีอาการคล้ายไข้หวัดทั่วไป และ โรคจิตตาโคซิล (Psittacosis) หรือโรคไข้นกแก้ว เป็นต้น เพื่อความปลอดภัย ควรหลีกเลี่ยงการสัมผัสนกและมูลนกโดยตรง และใช้หน้ากากอนามัยเมื่ออยู่ใกล้หรือทำความสะอาดพื้นที่ที่นกอาศัยอยู่

ข้อมูลจาก ผศ.ดร.ทนพ.เมธี ศรีประพันธ์ ภาค

ตนเองต่อไป

การติดต่อและกลุ่มเสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคไข้นกแก้ว

การติดเชื้อไข้นกแก้วพบได้ในทุกกลุ่มอายุ โดยกลุ่มเสี่ยงต่อการติดเชื้อ ได้แก่ ผู้ที่ทำงานหรือมีพฤติกรรมใกล้ชิดกับนกและสัตว์ปีก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในผู้ที่เลี้ยงนกเป็นสัตว์เลี้ยง รวมถึงผู้ที่ประกอบอาชีพเกี่ยวข้องกับนกและสัตว์ปีก เช่น ผู้ที่เลี้ยงนกหรือให้อาหารนก พนักงานในร้านขายอุปกรณ์เลี้ยงนก ผู้ที่ทำงานในร้านค้าจำหน่ายสัตว์เลี้ยง ผู้ที่ทำงานในฟาร์มสัตว์ปีก สัตวแพทย์และผู้ช่วยสัตวแพทย์ คนได้รับเชื้อผ่านการสัมผัสมูลนกหรือสารคัดหลั่งจากระบบทางเดินหายใจของนกที่ติดเชื้อ รวมถึงการสูดดมเอาละอองของมูลนกแห้งหรือขนนกที่ปนเปื้อนเชื้อโรคเข้าไป นอกจากนี้คนอาจมีโอกาสได้รับเชื้อจากการสัมผัสกับปากของนกหรือถูกนกกัดโดยตรง อย่างไรก็ตาม ยังไม่มีรายงานการแพร่เชื้อจากคนสู่คนรวมถึงการติดต่อผ่านการรับประทานเนื้อของสัตว์ปีกที่ติดเชื้อซึ่งโอกาสดังกล่าวพบได้น้อยมาก

อาการของโรคไข้นกแก้ว

เชื้อก่อโรคไข้นกแก้วมีระยะฟักตัว 5-14 วัน ซึ่งอาการของผู้ป่วยโดยทั่วไปจะคล้ายกับโรคติดเชื้อในระบบทางเดินหายใจชนิดอื่นๆ โดยอาการมักไม่รุนแรงหรือมีอาการเพียงเล็กน้อย อาการที่พบบ่อยได้แก่ มีไข้ หนาวสั่น ปวดศีรษะ ปวดกล้ามเนื้อและไอแห้ง

นอกจากนี้ ในผู้ป่วยบางกลุ่มโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้สูงอายุและผู้ที่มีภาวะภูมิคุ้มกันบกพร่องอาจพบอาการรุนแรงหรืออาการแทรกซ้อนอื่นๆ ที่อาจทำให้เสียชีวิตได้ เช่น ปอดอักเสบ เยื่อหุ้มหัวใจและลิ้นหัวใจอักเสบ ตับอักเสบและการติดเชื้อในระบบประสาทรวมถึงการติดเชื้อในกระแสเลือด อย่างไรก็ตาม อัตราการเสียชีวิตของผู้ป่วยโรคนี้นั้นน้อยมาก (น้อยกว่าร้อยละ 1)

การวินิจฉัยโรคไข้นกแก้ว

เนื่องจากอาการของผู้ป่วยโรคนี้นั้นคล้ายกับอาการของโรคติดเชื้อในระบบทางเดินหายใจชนิดอื่นๆ ดังนั้น การ

วินิจฉัยโรคจึงอาศัยอาการแสดงทางคลินิกร่วมกับประวัติเสี่ยงหรือประวัติการสัมผัสใกล้ชิดกับนก ที่เลี้ยงหรือสัตว์ปีกชนิดอื่นๆ นอกจากนี้ อาจมีการตรวจทางห้องปฏิบัติการเพิ่มเติมเพื่อยืนยันการติดเชื้อ เช่น การตรวจหาภูมิคุ้มกันต่อเชื้อจากเลือด การเพาะเชื้อ การตรวจหาสารพันธุกรรมหรือชิ้นส่วนโปรตีน (แอนติเจน) ของเชื้อจากตัวอย่างที่เก็บจากระบบทางเดินหายใจของผู้ป่วย เช่น เสมหะ รวมถึงตัวอย่างตรวจที่เก็บจากคอหอยส่วนจมูก (nasopharynx) หรือคอหอยหลังช่องปาก (oropharynx)

การรักษาโรคไข้นกแก้ว

โรคนี้รักษาได้โดยการใช้ยาปฏิชีวนะในกลุ่ม macrolides หรือ tetracyclines รวมถึงการรักษาตามอาการที่พบในผู้ป่วย นอกจากนี้การได้รับยาปฏิชีวนะอย่างรวดเร็วและทันที่ที่จะช่วยลดความเสี่ยงต่อการเกิดภาวะแทรกซ้อนหรืออาการรุนแรงได้ อย่างไรก็ตาม ผู้ที่หายจากโรคนี้อาจมีโอกาสติดเชื้อหรือเป็นโรคนี้ซ้ำอีกครั้งได้

การป้องกันโรคไข้นกแก้ว

ปัจจุบันยังไม่มีวัคซีนป้องกันโรคไข้นกแก้ว แต่มีวิธีการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อ ได้แก่ หลีกเลี่ยงการสัมผัสนก รวมถึงสัตว์ปีกที่ป่วย หากต้องปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องหรือใกล้ชิดกับนกและสัตว์ปีก ควรสวมเสื้อผ้าและเครื่องป้องกันให้มิดชิดรวมทั้งสวมหน้ากากอนามัยและสวมถุงมือให้เหมาะสม ล้างมือให้สะอาดด้วยสบู่หรือน้ำยาฆ่าเชื้อทุกครั้งภายหลังการปฏิบัติงานหรือสัมผัสใกล้ชิดกับนกหรือสัตว์ปีก รวมถึงหมั่นคอยสังเกตอาการของตนเองและสัตว์อยู่เสมอ นอกจากนี้ถ้ามีอาการสงสัยว่าจะติดเชื้อดังกล่าว เช่น มีไข้และอาการทางระบบทางเดินหายใจร่วมกับมีประวัติในการสัมผัสนกหรือสัตว์ปีก ควรรีบพบแพทย์ทันที หากข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ <https://pharmacy.mahidol.ac.th/th/service.php>